

Sygn. akt II PK 29/06

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 9 października 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Krystyna Bednarczyk

SSN Józef Iwulski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa E. P.
przeciwko Wojskowej Agencji Mieszkaniowej Oddziałowi Terenowemu w S.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 października 2006 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w S.
z dnia 26 października 2005 r., sygn. akt VI Pa .../05,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S.do
ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 września 2004 r., P 926/03, Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w S. zasądził od pozwanej Wojskowej Agencji Mieszkaniowej-Oddziału Terenowego w S. na rzecz powódki E. P. kwotę 1.973,53 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 września 2004 r., a w pozostałym zakresie, dotyczącym żądania przywrócenia do pracy, oddalił powództwo.

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka była zatrudniona u pozwanego od 1 maja 1996 r., ostatnio na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony. W trakcie zatrudnienia powódce dwukrotnie obniżano premię regulaminową, ze względu na błędy popełniane w wykonywanej pracy. Uchwałą z 20 sierpnia 2002 r. powódka wraz z dwiema innymi pracownikami pozwanego powołały zakładową organizację KNSZZ „Solidarność 80”, która została zarejestrowana w dniu 27 sierpnia 2002 r. Jednocześnie powódka została wybrana skarbnikiem komisji zakładowej tej zakładowej organizacji związkowej, liczącej 3 osoby. Statut związku zawodowego KNSZZ „Solidarność 80” przewidywał, że utworzenie zakładowej organizacji związkowej wymaga zgody co najmniej 3 osób. Z dniem 30 września 2002 r. uległ rozwiązaniu stosunek pracy łączący pozwanego z J. K. b. współzałożycielką zakładowej organizacji związkowej. W dniu 2 grudnia 2002 r. pozwany zwrócił się do tej organizacji, liczącej wówczas 2 członków (w tym powódka), z zawiadomieniem o zamiarze rozwiązania z powódką umowy o pracę za wypowiedzeniem. W odpowiedzi, organizacja związkowa w dniu 4 grudnia 2002 r. powiadomiła pozwanego, że nie wyraża zgody na wypowiedzenie powódce umowy o pracę. W dniu 17 marca 2003 r. powódce doręczono oświadczenie pozwanego o rozwiązaniu z nią umowy o pracę z zachowaniem ustawowego, trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia. W oświadczeniu pracodawca powołał się na nierzetelne i nieterminowe realizowanie przez powódkę obowiązków pracowniczych, co wywołało szkodę w zakresie interesów majątkowych Skarbu Państwa, a ponadto nieznaną przepisów prawnych, wymaganą na zajmowanym stanowisku pracy, mimo długiego stażu pracy.

W ocenie Sądu Rejonowego wypowiedzenie powódce umowy o pracę było uzasadnione, gdyż jego przyczyna była rzeczywista, konkretna i prawdziwa.

Jednakże w chwili składania oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę za wypowiedzeniem powódka była objęta ochroną wynikającą z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (jednolity tekst Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854 ze zm.). Skoro powódka była jedną z 3 założycieli zakładowej organizacji związkowej u pracodawcy, a z dniem 30 września 2002 r. organizacja ta utraciła status zakładowej organizacji związku zawodowego, to od tego dnia powódka podlegała ochronie przed rozwiązaniem stosunku pracy przez okres 1 roku, czyli do dnia 30 września 2003 r. Sąd Rejonowy uznał jednak, że pomimo przysługującej powódce szczególnej ochrony trwałości stosunku pracy, jej żądanie uznania wypowiedzenia za bezskuteczne, a następnie przywrócenia do pracy na poprzednich warunkach, nie może zostać uwzględnione, gdyż jest sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa. W takiej sytuacji, należało - zdaniem Sądu Rejonowego - zasądzić na rzecz powódki na podstawie art. 45 § 2 k.p. jedynie częściowe odszkodowanie za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę w wysokości odpowiadającej jej średniemu miesięcznemu wynagrodzeniu.

Od wyroku Sądu Rejonowego apelacje złożyły obie strony. Wyrokiem z dnia 26 października 2005 r., VI Pa .../05, Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w S. oddalił apelację strony pozwanej, a w uwzględnieniu apelacji powódki zmienił wyrok Sądu Rejonowego w ten sposób, że przywrócił ją do pracy na poprzednich warunkach i zasądził od pozwanego na jej rzecz kwotę 20.621 zł tytułem wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy, pod warunkiem podjęcia pracy w terminie 7 dni. Sąd Okręgowy podzielił ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego, zwrócił jednak uwagę na to, że potrącenia powódce premii regulaminowej same w sobie nie przesądzały o zamiarze jej zwolnienia z pracy, tym bardziej, że pracodawca dopiero w grudniu 2002 r. po raz pierwszy konsultował możliwość wypowiedzenia powódce umowy o pracę. Sąd Okręgowy zwrócił też uwagę na to, że powołanie organizacji związkowej nie było działaniem zmierzającym do nadużycia prawa, skoro organizacja ta ukonstytuowała się jeszcze przed otrzymaniem przez jej członków-założycieli wypowiedzeń umów o pracę. Sąd Okręgowy podkreślił, że Sąd pierwszej instancji nie uzasadnił przyczyn, dla których uznał żądanie powódki przywrócenia jej do pracy za sprzeczne ze

społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa, jak również nie uzasadnił, jaka przyczyna legła u podstaw obniżenia powódce zasądzonego odszkodowania. Sąd Okręgowy zaznaczył, że sama zasadność wypowiedzenia umowy o pracę, przy naruszeniu przepisów prawa pracy dotyczących wypowiedzenia, nie oznacza automatycznie sprzeczności pomiędzy żądaniem przywrócenia do pracy na poprzednich warunkach z zasadami współżycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa. Sąd Okręgowy wskazał ponadto, że w stanie faktycznym sprawy nie można dopatrzeć się uchybień w świadczeniu przez powódkę pracy, które byłyby na tyle naganne i drastyczne, aby pozwalały na miarkowanie wysokości odszkodowania, tym bardziej, że powódka przestrzegała porządku i dyscypliny pracy oraz zasad współżycia społecznego w zakładzie pracy.

Skargę kasacyjną od tego wyroku wniósł pozwany, który zarzucił naruszenie art. 32 § 1 pkt 3, art. 45, art. 47 i art. 8 k.p. oraz art. 32 i art. 25¹ ust. 1 ustawy o związkach zawodowych „przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie”. Skarżący zarzucił też naruszenie przepisów postępowania (wskazując w uzasadnieniu skargi jako podstawę prawną tego zarzutu art. 233 § 1 k.p.c.), przez niedopuszczenie dowodu z akt sprawy toczącej się przed Sądem Rejonowym w S., P .../02, a także sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią materiału dowodowego, co według pozwanego mogło mieć wpływ na wynik sprawy. W uzasadnieniu skargi kasacyjnej pozwany podniósł, że powódka od 1 stycznia 2003 r. nie korzystała z ochrony gwarantowanej w art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych ze względu na obowiązujący od 1 stycznia 2003 r. art. 25¹ tej ustawy. Zdaniem pozwanego, w dniu wręczenia powódce wypowiedzenia umowy o pracę, organizacja związkowa, której powódka była członkiem-założycielem, została „pozbawiona wszelkich rodzajów uprawnień”, jako że składała się tylko z 2 osób, a art. 25¹ ust. 1 ustawy o związkach zawodowych odnosi się do organizacji zrzeszających przynajmniej 10 osób. Pozwany nie miał więc żadnego obowiązku współdziałania z tą organizacją, która nie mogła zajmować stanowiska w indywidualnych sprawach pracowniczych. Z przepisów powołanych w skardze nie wynika, aby członkowie zarządu organizacji związkowych, które z uwagi na kryterium liczebności utraciły uprawnienia związkowe, zachowali ochronę przed rozwiązaniem z nimi stosunków pracy. Zdaniem pozwanego, skoro członkinie-

założycielki organizacji związkowej do dnia wejścia w życie znowelizowanych przepisów ustawy o związkach zawodowych nie powiększyły organizacji związkowej do liczby wymaganej prawem, to już samo założenie tej organizacji przez powódkę było wykorzystaniem przepisów stwarzających gwarancje wolności związkowych dla celu sprzecznego z ich istotą, co w świetle art. 8 k.p. nie może być uznane za wykonywanie prawa. Skoro powódka nie podlegała szczególnej ochronie trwałości stosunku pracy w dniu wypowiedzenia jej umowy o pracę, to Sąd Okręgowy - w ocenie skarżącego - błędnie zastosował art. 47 k.p., także dlatego, że powódka nie podlegała szczególnej ochronie na podstawie innych przepisów prawa. Według pozwanego, Sąd Okręgowy dokonał błędnej oceny pracy powódki, przyjmując, że była dobrym pracownikiem, wobec czego pracodawca nie miał uzasadnionych podstaw, by rozwiązać z nią umowę o pracę. Sąd Okręgowy z naruszeniem art. 233 § 1 k.p.c. przekroczył granice swobodnej oceny dowodów, skoro ocena pracy powódki została dokonana sprzecznie z dowodami znajdującymi się w aktach osobowych powódki. Wskazując na powyższe, skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w całości oraz wyroku Sądu Rejonowego w części zasądzającej odszkodowanie na rzecz powódki i oddalenie powództwa ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, co następuje:

Zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. przez niedopuszczenie dowodu z akt innej sprawy i sprzeczność istotnych ustaleń z treścią materiału dowodowego jest bezzasadny, a w istocie niedopuszczalny. Zgodnie bowiem z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a według art. 398¹³ § 2 k.p.c., w postępowaniu kasacyjnym, Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi, będącymi podstawą zaskarżonego orzeczenia. Skarżący, formułując zarzut naruszenia przepisów proceduralnych, w rzeczywistości kwestionuje ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, a to jest niedopuszczalne.

Z dniem 1 stycznia 2003 r. (a więc przed złożeniem przez pozwanego oświadczenia o rozwiązaniu z powódką umowy o pracę za wypowiedzeniem w dniu 17 marca 2003 r. i przed rozwiązaniem stosunku pracy w dniu 30 czerwca 2003 r.)

wszedł w życie art. 25¹ ustawy o związkach zawodowych, zgodnie z którym uprawnienia zakładowej organizacji związkowej przysługują organizacji zrzeszającej co najmniej 10 członków będących pracownikami lub osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy o pracę nakładczą u pracodawcy objętego działaniem tej organizacji, a organizacja ta ma obowiązek przedstawiania pracodawcy co kwartał - według stanu na ostatni dzień kwartału - w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po tym kwartale, informację o łącznej liczbie członków tej organizacji (art. 14 pkt 1 oraz art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 26 lipca 2002 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw, Dz.U. Nr 135, poz. 1146). W dniu wypowiedzenia umowy o pracę oraz w dniu rozwiązania stosunku pracy, zakładowa organizacja związkowa, której członkiem zarządu była powódka, nie korzystała już z uprawnień przysługujących takiej organizacji, gdyż liczyła mniej niż 10 członków, a więc powódka nie korzystała ze szczególnej ochrony trwałości stosunku pracy wynikającej z art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych. Do powódki nie miał zastosowania art. 11 ustawy zmieniającej z dnia 26 lipca 2002 r., według którego pracownik objęty ochroną przed rozwiązaniem z nim stosunku pracy, gwarantowaną przez art. 32 ustawy o związkach zawodowych i nabytą na podstawie tych przepisów w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej, podlega takiej ochronie w okresie roku od dnia wejścia w życie art. 32 w brzmieniu nadanym tą ustawą. Powódka utraciła bowiem szczególną ochronę trwałości stosunku pracy z dniem 1 stycznia 2003 r., czyli z dniem wejścia w życie art. 25¹ ustawy o związkach zawodowych, a nie wskutek zmiany treści art. 32 ustawy o związkach zawodowych, co nastąpiło w dniu 1 lipca 2003 r., a więc już po rozwiązaniu z nią stosunku pracy (art. 14 pkt 2 ustawy zmieniającej z dnia 26 lipca 2002 r.). W dniu wypowiedzenia powódce umowy o pracę oraz w dniu rozwiązania stosunku pracy obowiązywał art. 32 ust. 1 ustawy o związkach zawodowych w brzmieniu, które obejmowałoby powódkę, gdyby jej zakładowej organizacji związkowej przysługiwały uprawnienia takiej organizacji. Tak jednak nie było, gdyż organizacja ta straciła te uprawnienia z dniem 1 stycznia 2003 r. Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w pełni podziela w tym zakresie pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2004 r., II PK 41/04 (OSNP 2005 nr 8, poz. 107), według którego członek zarządu zakładowej

organizacji związkowej zrzeszającej mniejszą liczbę pracowników od określonej w art. 25¹ ust. 1 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych, od dnia 1 stycznia 2003 r. nie korzysta z ochrony przewidzianej w art. 32 ust. 1 tej ustawy. Zarzut naruszenia art. 32 w związku z art. 25¹ ust. 1 ustawy o związkach zawodowych stanowi więc usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej, gdyż Sąd Okręgowy nietrafnie uznał, że powódka korzystała ze szczególnej ochrony trwałości stosunku pracy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie wyżej powołanych przepisów oraz art. 398¹⁵ § 1 i art. 108 § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.